Niz kateheza o dokumentima Drugoga vatikanskog koncila

Konstitucija "Gaudium et spes":
Vjera i društveni, politički i gospodarski život (GS, 63–76)
(Čitanje: 1 Pt 2,12-13.17)

Draga braćo i sestre, dobar dan i dobro došli!
Društvena dimenzija sastavni je dio ne samo ljudske naravi nego i naše vjere u Krista Isusa, kao dragocjena baština koju primamo iz utjelovljenja Sina Božjega. Konstitucija "Gaudium et spes" na to podsjeća u III. i IV. poglavlju drugoga dijela, posvećenima gospodarsko-društvenom životu i životu političke zajednice. I na tim područjima kršćanska vjera pruža kriterije za razlučivanje.
Koncilski oci prije svega ističu opasnost za svjetski mir, koja proizlazi iz neravnoteža povezanih s gospodarskim razvojem koji nije pravedan i ne poštuje stvoreni svijet (usp. *GS*, 63). Riječ je o dalekovidnom pogledu koji je, nažalost, našao potvrdu već u završnom dijelu prošloga stoljeća, a još ga više prepoznajemo danas. Kako bi se promijenio smjer, upozorava Dokument, nije dovoljan tehnički razvoj, "potrebne su brojne reforme u strukturama gospodarskog i društvenog života; potrebno je također da svi promijene način razmišljanja i životne navike" (*isto*).
Stoga "Gaudium et spes" sažeto iznosi kršćansko poimanje gospodarskog razvoja, koji uvijek mora biti u službi čovjeka i pod njegovim nadzorom (usp. *GS*, 64-65). Već se ovdje jasno nazire pojam cjelovitog razvoja, koji će sveti Pavao VI. kasnije staviti u središte svoje enciklike "Populorum progressio" (1967.). Osobito su i danas aktualni pozivi na uklanjanje diskriminacije na štetu najslabijih društvenih skupina i migranata (usp. *GS*, 66).
Središte gospodarstva jest rad. Po njemu čovjek raste kao osoba, skrbi za potrebe svoje obitelji, izražava svoje talente, sudjeluje u društvenom životu i izgrađuje bolji svijet surađujući na Božjemu stvarateljskom djelu. Rad nikad ne smije biti izokrenut na štetu ljudi, općeg dobra ili stvorenog svijeta. Istinski je izazov svima omogućiti priliku da razvijaju svoje sposobnosti: neprihvatljivi su nezaposlenost, izrabljivanje i uvjeti rada koji ugrožavaju zdravlje, pa i sam život (usp. *GS*, 67). Radnici imaju pravo i dužnost sudjelovati u odlukama koje se tiču njihova rada, također različitim oblicima udruživanja, rješavajući sukobe dijalogom i nenasilnim djelovanjem (usp. *GS*, 68).
U tom kontekstu Koncil podsjeća na jedno od temeljnih načela socijalnog nauka Crkve, a to je opća namjena dobara zemlje (usp. *GS*, 69), te ga primjenjuje na financijsko područje, ističući da "svi koji su odgovorni za ulaganja i za organiziranje ukupnoga gospodarskog života, bilo kao pojedinci, skupine ili javne vlasti, moraju s jedne strane paziti da se osiguraju dobra potrebna za dostojan život kako pojedinaca tako i čitave zajednice, a s druge strane predviđati buduće potrebe i osiguravati pravednu ravnotežu između sadašnjih potreba potrošnje, osobne i zajedničke, te ulaganja potrebnih za buduće naraštaje" (*GS*, 70).
"Gaudium et spes" zatim govori o političkoj zajednici, ističući različite pozitivne znakove suvremenoga doba, osobito činjenicu da "iz sve življe svijesti o ljudskom dostojanstvu u različitim dijelovima svijeta proizlazi nastojanje da se uspostavi političko-pravni poredak u kojem će prava osobe biti bolje zaštićena u javnom životu" (*GS*, 73).

Politička zajednica postoji radi općega dobra, koje obuhvaća “zbroj onih društvenih uvjeta koji ljudima, obiteljima i društvenim skupinama omogućuju lakše i potpunije ostvarenje vlastitoga savršenstva” (*GS*, 74). I vršenje političke vlasti uvijek mora biti usmjereno prema općem dobru. Ona se oblikuje i djeluje prema mjesnim i povijesnim okolnostima, ali uvijek imajući na srcu dobro čitave ljudske obitelji (usp. *isto*).

“Gaudium et spes” ponovno potvrđuje da su “politička zajednica i Crkva, svaka na svojem području, neovisne i autonomne jedna od druge. No obje, premda na različit način, služe osobnom i društvenom pozivu istih ljudi. Tu će službu na korist svih obavljati tim djelotvornije što budu više njegovale zdravu međusobnu suradnju” (*GS*, 76).

Dragi prijatelji, zauzimati se u gospodarstvu i politici prema tim kriterijima znači graditi mir. Kako je podsjetio papa Franjo, “rat je neuspjeh politike i čovječanstva, sramotna predaja, poraz pred silama zla” (*Fratelli tutti*, 261). Naprotiv, politika koja skrbi za rane naroda i onih koji trpe nepravdu pruža razloge za nadu u budućnost čovječanstva.

Zato ohrabrujem mlade da slijede primjer muškaraca i žena koji su na tim područjima dali dobro svjedočanstvo. Također ponovno upućujem poticaj kršćanskim zajednicama da obnove i osnaže formaciju iz socijalnog nauka Crkve.